

SŁOWNICZEK terminów internetowych i telekomunikacyjnych

Adres IP

Adres IP to w skrócie niepowtarzalny numer konkretnego urządzenia, które łączy się z internetem (można go nazwać „dowodem osobistym” tego urządzenia). Taki numer zapisywany jest w formie liczbowej, wygląda na przykład w ten sposób: 13.47.9.244.

To znaczy, że komputer, telefon, tablet ma swój numer, który pozwala takie urządzenie zidentyfikować, a nawet określić jego położenie. Istnieje stałe IP (numer urządzenia się nie zmienia, nawet po ponownym uruchomieniu urządzenia) i dynamiczne IP (adres IP zmienia się po każdorazowym połączeniu z internetem).

Aplikacja na telefon

Inaczej aplikacja mobilna. To rodzaj programu, który jest przeznaczony na telefon komórkowy typu smartfon (czyli inteligentny telefon z dostępem do internetu). Dzięki aplikacji telefon może spełniać wiele różnych funkcji (np. lokalizowanie położenia, kalkulator, robienie i przechowywanie zdjęć i nagrań video, korzystanie z komunikatorów tekstowych oraz audio/video). Każdy program na telefonie (każda ikonka – kwadracik lub kółeczko) to aplikacja.

Na rynku jest wiele kategorii aplikacji na telefon: komunikacyjne, sportowe, edukacyjne, finansowe, rozrywkowe itp. Część z nich jest płatnych, ale większość ma wersję bezpłatną. Większość aplikacji działa prawidłowo tylko jeżeli masz połączenie z internetem.

Pamiętaj, że każda aplikacja zajmuje miejsce w pamięci telefonu, dlatego aplikacje, których nie używasz, należy usunąć, żeby zrobić miejsce na nowe aplikacje. Część aplikacji jest oryginalnie wgranych na telefon od momentu jego zakupu. Część z nich można usunąć, a część nie. Aplikacje, które są wgrane samodzielnie – ściągnięte ze specjalnych baz z aplikacjami, usunąć można zawsze.

Inne aplikacje można ściągnąć ze specjalnych sklepów (nazwa „sklep” jest trochę myląca bo za wiele aplikacji wcale nie trzeba płacić):

- Sklepu Google (telefony z systemem Android),
- App Store (telefony typu iPhone),
- innych sklepów, np. Twojego operatora komórkowego lub producenta smartfona.

Aby ściągnąć aplikacje, należy mieć połączenie z internetem.

Chatbot

Chatbot [czyt. czatbot] to program komputerowy, który prowadzi rozmowę z człowiekiem. „Udaje” człowieka, czyli komunikuje się z nim w taki sposób, jakby robił to człowiek, pomimo, że robi to komputer. Chatbot jest bardzo prostą formą sztucznej inteligencji.

Chatbot można spotkać wszędzie, np. w obsłudze klienta, gdzie rozmawia z ludźmi o różnych sprawach (np. prowadzi pomoc techniczną, odpowiada na pytania dotyczące produktów lub oferty). Często chatboty pojawiają się w formie wyskakującego okienka (prawy dolny róg) na stronie internetowej lub na profilu firmy na Facebooku.

Chatboty zostały wprowadzone, aby usprawnić proces komunikacji z klientami i pomagały tam, gdzie pytania i problemy klientów są powtarzalne.

Jeśli rozmawiasz z chatbotem, pamiętaj, aby zadawać pytania w możliwie prosty sposób, podawać konkretne informacje w rozmowie i odpowiadać na jego pytania w precyzyjny sposób. W ten sposób skorzystasz z jego pomocy w satysfakcjonujący i szybki sposób.

Rozmowa z chatbotem jest tak samo rzetelna, jak z realną osobą. Z takim chatbotem można rozmawiać w standardowy sposób, tak jak z człowiekiem. Jeżeli jednak taka rozmowa nie spełnia Twoich oczekiwań, możesz poprosić o rozmowę bezpośrednio z żywą osobą.

E-mail

E-mail, potocznie nazywany „mail” [czyt. mejl], to inaczej list elektroniczny, czyli treść pisana pismem komputerowym wysyłana do wybranej osoby lub instytucji. To list cyfrowy (nie papierowy), wysyłany przez internet, który trafia do adresata w ciągu kilku chwil. Można do niego załączyć dodatkowe treści, np. zdjęcia, formularze urzędowe, a nawet duże pliki z elektronicznymi książkami lub cyfrową muzyką.

Aby wysłać mail, należy mieć skrzynkę pocztową z adresem mailowym, czyli adres ze znaczkiem „@” [małpa] w środku. Na przykład imie.nazwisko@wp.pl. Pierwsza część maila to indywidualna nazwa, np. imię i nazwisko, a druga to operator pocztowy, np. wp.pl, onet.pl, gmail.com czy inne. Nie ma dwóch takich samych adresów e-mail. Każdy adres jest indywidualny i niepowtarzalny.

- **załącznik do maila**

Załącznik do maila to różnego rodzaju pliki dołączane do wiadomości e-mail. Takie pliki to na przykład formularze elektroniczne, zdjęcia, skany, grafiki, prezentacje, filmy, książki i muzyka w formacie cyfrowym.

Aby dołączyć taki plik do wysłanego listu elektronicznego, należy najpierw mieć go na komputerze lub smartfonie w folderze [żółta teczka], który łatwo znaleźć. Z tego folderu będzie dodawany załącznik do wiadomości e-mail. W jednym e-mailu można załączyć kilka plików, ale trzeba pamiętać, że każda skrzynka mailowa pozwala wysłać załączniki o określonym maksymalnym rozmiarze, np. można wysłać pliki nie większe niż 25 MB [megabajtów].

Emotikon

Emotikon, czyli ikonka, to prosty obrazek graficzny, który wyraża przede wszystkim emocje, np. radość, zdziwienie. Emotikon może również być obrazkiem, który ilustruje jakąś czynność, przedmiot, np. słońce, uprawianie ogródka.

Emotikonów używa się zamiast tekstu – można dzięki nim komunikować się bez używania wielu słów i podkreślać swój nastrój w skrótowy sposób.

Każdy emotikon ma konkretne znaczenie. Jeżeli nie wiesz, jakiego emotikonu użyć, lepiej pozostawić tekst bez ich używania.

Login i hasło

Do większości stron internetowych nie musisz się logować i podawać żadnych haseł. Ale są też takie, gdzie będzie to potrzebne. Może tego wymagać Twoja skrzynka poczty elektronicznej, bank internetowy, sklep internetowy, portal społecznościowy czy serwis informacyjny.

Aby korzystać z pełnych możliwości danej strony internetowej, czasami trzeba założyć konto, czyli zarejestrować się. Takiej rejestracji dokonuje się jednorazowo na jednej stronie. Jeżeli natomiast chcesz zarejestrować się na kilku stronach, to na każdej musisz to zrobić oddzielnie.

Po rejestracji na podany przez Ciebie adres e-mail przyjdzie wiadomość potwierdzająca rejestrację - z linkiem w środku. Kliknięcie w ten link tworzy konto osobiste na stronie internetowej.

Przy rejestracji należy podać login i indywidualne hasło, które będziesz podawać za każdym razem, gdy zechcesz korzystać z tej konkretnej strony internetowej.

Login i hasło to Twoja przepustka do konta osobistego na danej stronie internetowej, dlatego nie należy go udostępniać innym.

login

Login to inne określenie na identyfikator użytkownika. Login może mieć formę e-maila, np. imie.nazwisko@wp.pl czy pseudonimu lub słowa, które łatwo Ci zapamiętać, np. BabciaStasia2020.

hasło

Hasło zabezpiecza Twoje konto na konkretnej stronie internetowej.

Bezpieczne hasło składa się z kilku elementów: liter pisanych zarówno małą, jak i dużą literą, cyfr, a także znaków specjalnych, np. !, @ czy #.

Określając hasło, unikaj powtarzania treści z loginu, a także swojego imienia i nazwiska oraz kluczowych danych. Ustaw hasło, które Tobie łatwo zapamiętać. Odpowiednio złożone hasło jest bezpieczniejsze od prostego. Lepiej ustawić hasło „LubiePomarancze3#6” niż „ania1”.

Internet mobilny

Internet mobilny to internet dostępny z poziomu urządzeń mobilnych (urządzeń przenośnych) – telefonów komórkowych typu smartfon, tabletów z dostępem do internetu, modemów mobilnych (tzw. „gwizdków”).

Internet mobilny można zabrać ze sobą w dowolne miejsce. Z internetu mobilnego można korzystać tak, jak z internetu stacjonarnego, czyli także stworzyć z niego sieć Wi-Fi i udostępniać internet innym osobom i na różne urządzenia.

KOD Klienta Orange

Kod Klienta Orange to sześciocyfrowy kod zabezpieczający, jeden dla wszystkich Twoich usług w Orange.

Dzięki niemu nie musisz pamiętać innych kodów oraz danych potrzebnych do weryfikacji w kontaktach z Orange.

Kod Klienta Orange to gwarancja, że niepowołana osoba nie wprowadzi żadnych zmian i zakupów w Twoich usługach.

Gdzie znaleźć Kod Klienta Orange?

- na umowie/aneksie do umowy z Orange,
- po zalogowaniu do Mój Orange na www.orange.pl, w sekcji „Zabezpieczenia”.

Ważne

Jeśli korzystałeś z usług Orange przed 10 października 2019 r., Twoim kodem do autoryzacji jest dotychczasowy numer Twojego kodu abonenckiego lub PIN (jeśli korzystasz tylko z telefonu domowego).

Więcej informacji o kodzie abonenta znajdziesz na stronie www.orange.pl/omnibook/kod-klienta-orange#

Komunikator internetowy

Komunikator internetowy to rodzaj programu, który służy do rozmowy za pomocą internetu między dwoma lub większą liczbą użytkowników. Taka rozmowa odbywa się w czasie rzeczywistym, czyli dwie osoby mogą rozmawiać ze sobą w tym samym czasie – prowadzić taką samą rozmowę, jak w rzeczywistości.

Za pomocą komunikatorów można:

- wysyłać wiadomości tekstowe,
- wysyłać zdjęcia,
- wysyłać filmy,
- wysyłać linki, pliki, grafiki, emotikonki,
- rozmawiać głosowo (tak jak przez telefon),
- rozmawiać za pomocą video (widać osobę na żywo w czasie rozmowy) – taka rozmowa wymaga jednak dobrego połączenia z internetem.

Aby korzystać z komunikatorów internetowych, należy założyć konto na danym komunikatorze i mieć połączenie z internetem. Dwie osoby muszą mieć ten sam komunikator. Czyli aby rozmawiać na Messengerze, druga osoba również musi mieć Messenger.

Popularne komunikatory to: Facebook Messenger, WhatsApp, Google Chat, Telegram, Skype, Microsoft Teams, Viber, Discord, Signal. Ściągnięcie i korzystanie z komunikatorów jest bezpłatne.

Like

Like [czyt. lajk] to jedna z form reakcji na twórczość/wypowiedzi innych osób w internecie. To reakcja/przycisk, który służy do szybkiego wyrażania sympatii dla danego działania w mediach społecznościowych, np. na Facebooku. „Dać lajka” oznacza, że lubimy daną rzecz, to działanie nam się podoba, jakaś osoba chce wesprzeć dane działanie. „Like” najczęściej znajduje się tuż pod tekstem, zdjęciem lub filmem.

Lajk oryginalnie pochodzi z portalu społecznościowego Facebook i miał formę rączki z kciukiem w górze. Obecnie sformułowanie „dać lajka” dotyczy również innych stron, gdzie swoją sympatię wyraża się na przykład serduszkami (Instagram). Na Facebooku można znaleźć również inne reakcje: „serduszko”, reakcję „haha”, reakcję „wow” (czyli zachwyty/zdziwienie), reakcję „smutna minka” (wyraża smutek), reakcję „wrr” (wyraża złość, niezadowolenie).

MMS

MMS (skrót od ang. **Multimedia Messaging Service**). Jest to funkcja telefonu komórkowego, która umożliwia przesyłanie wiadomości multimedialnych, np. obrazkowych lub filmowych.

Aby odebrać MMS, trzeba wejść do skrzynki odbiorczej, tam gdzie znajdują się SMS-y, a wiadomość obrazkowa pojawi się sama. Żeby nie było problemów z odebraniem MMS-a, warto upewnić się, że mamy poprawnie skonfigurowaną odpowiedzialną za to funkcję.

Jak odebrać MMS w Orange – zobacz [film](#)

Większość operatorów wprowadziła ograniczenie do 100 KB dla pojedynczej wiadomości MMS. Za MMS zapłacimy zwykle więcej niż za standardowy SMS.

Istnieją serwisy **MMS**, pozwalające na zobaczenie bramek z meczów piłkarskich, graficznej prognozy pogody i wielu innych informacji w formie znacznie ciekawszej niż tradycyjna wiadomość tekstowa.

PIN

PIN to osobisty numer identyfikacyjny. Używany jest on najczęściej do:

- wypłaty gotówki w bankomacie lub dokonania płatności w placówce handlowej/usługowej za pomocą magnetycznej lub mikroprocesorowej karty płatniczej,
- umożliwienia dostępu do telefonu komórkowego.

Typowy PIN składa się z czterech cyfr z zakresu 0000–9999. Ale może mieć też więcej cyfr.

PIN nadawany jest zwykle automatycznie, ale można go też zmienić. Postarajmy się wtedy, aby składał się z łatwych dla nas do zapamiętania liczb, ale z trudnych do zgadnięcia dla innych (lepiej więc nie wybierać prostych sekwencji typu 1234, 0000).

PIN w telefonie komórkowym

- Kod PIN w usłudze mobilnej to cztery (lub więcej) cyfr.
- Wpisujesz go przy każdym uruchomieniu telefonu komórkowego czy modemu.
- Zabezpiecza on Twój telefon przed użyciem go przez osoby niepowołane.

Zobacz [film](#), jak zabezpieczyć kartę SIM kodem PIN

Gdzie znajdę kod PIN?

- W ofercie na abonament lub MIX – znajdziesz go w kopercie, w której otrzymałeś kartę SIM do telefonu.
- W ofercie na kartę – PIN nie jest standardowo ustawiany – możesz go samodzielnie ustawić.

Informacje o tym, jak zmienić PIN i jak odblokować telefon znajdziesz na stronie www.orange.pl/omnibook/kod-pin-w-ofercie-mobilnej#

Pliki cookies

Pliki cookies to po polsku „ciasteczka”. Jedząc ciasteczka „produkujemy” okruszki. I analogicznie: korzystając z internetu, również zostawiamy ślady. Te ślady, a więc „okruszki”, to niewielkie pliki, które zapisują automatycznie drobne informacje dotyczące danej strony internetowej. Taki zapis może być wykonany na komputerze, telefonie komórkowym lub tablecie. Te informacje są „odkładane na później”.

Ciasteczka gromadzi się głównie w celu przyspieszenia działania stron internetowych i dopasowania ich do potrzeb użytkownika. Ciasteczka, czyli drobne informacje, są po to, żeby strona internetowa nie musiała za każdym razem wgrywać tych samych informacji – tylko korzystać z tych, które są zapamiętane na komputerze.

Takie pliki można usunąć, ale większość stron internetowych potrzebuje ciasteczek, aby strona działała prawidłowo. Dlatego są strony internetowe, które bez zgody na korzystanie z plików cookies nie pozwolą korzystać z ich treści (nie będą działać).

Przykładowe informacje zawarte w plikach „cookies”:

- ostatnio oglądane produkty w sklepie online, godzina wizyty w sklepie,
- loginy do serwisów internetowych, w tym poczty,
- preferencje dotyczące korzystania ze stron (np. jakie filmy są przez nas najczęściej wybierane w serwisie filmowym),
- ostatnio wybierane adresy internetowe,
- towary dodane do koszyka,
- informacje o wypełnionych ankietach na stronie.

Informacja o plikach cookies pojawia się jednorazowo i po jej zaakceptowaniu nie będzie się już pojawiać.

Postpaid

Postpaid – to system, w którym płacimy za usługi, z których skorzystaliśmy. Nazywany jest również system abonamentowym, gdyż co miesiąc płacimy abonament: korzystamy z usług, a później otrzymujemy fakturę. Taki system wymaga umowy z operatorem.

Prepaid

Prepaid - za korzystanie z usług płacimy na zasadzie przedpłaty, np. kupując w kiosku doładowanie do telefonu na wybraną sumę. Za każdym razem gdy dzwonimy, wysyłamy SMS czy korzystamy z telefonu, zmniejsza się pula środków na naszym koncie.

Kwota dostępna na koncie nie ma nieograniczonej daty ważności – środki trzeba wykorzystać w określonym czasie (ich ważność wynosi zwykle od kilku dni do nawet kilkunastu miesięcy w zależności od kwoty doładowania i warunków operatora telekomunikacyjnego).

Usługi prepaid nie wymagają umowy. Aby móc korzystać z karty prepaid, trzeba dopełnić tylko jednej formalności: należy ją zarejestrować. Proces rejestracji jest prosty i trwa kilka chwil. Zazwyczaj można go przeprowadzić na kilka sposobów: online (przy użyciu konta bankowego), SMS-em, w dowolnym punkcie rejestracji (to najczęściej są punkty, w których można też kupić startery, czyli te karty SIM prepaid).

Przeglądarka - Google Chrome, Mozilla Firefox, Safari, Internet Explorer, Edge

Przeglądarka to program, dzięki któremu można przeglądać strony internetowe. Bez przeglądarki internetowej korzystanie z internetu na komputerze czy smartfonie jest niemożliwe.

Przeglądarka może mieć okna i karty. W jednym oknie można otworzyć kilka kart.

Na rynku dostępnych jest kilka przeglądarek. Większość przeglądarek ma podobne funkcje. Najpopularniejsze przeglądarki internetowe to:

- Google Chrome – przeglądarka należąca do Google i najlepiej współpracująca z narzędziami Google (m.in. Gmail, kalendarz Google, dysk Google),
- Mozilla Firefox – przeglądarka „z liskiem” dbająca o prywatność, rozwijana przez pasjonatów,
- Microsoft Edge (kiedyś Internet Explorer) - przeglądarka internetowa firmy Microsoft, która jest automatycznie instalowana w wielu komputerach
- Safari – przeglądarka Apple

PUK

PUK- to 8-cyfrowy kod przypisany na stałe do Twojej karty SIM w telefonie.

Nie możesz go zmienić.

Przyda Ci się, jeśli:

- zapomnisz kodu PIN lub go zgubisz,
- zablokujesz kartę SIM po trzykrotnym wpisaniu niepoprawnego kodu PIN.

Gdzie znajdę kod PUK?

Jeśli korzystasz z oferty na abonament – PUK znajdziesz w kopercie z kartą SIM.

Jeśli korzystasz z oferty na kartę (prepaid) – PUK znajdziesz na plastikowej ramce, z której wyłamałeś swoją kartę SIM.

Więcej o PUK Na stronie www.orange.pl/omnibook/kod-puk#

Router

Router Wi-Fi to urządzenie, które rozprowadza w niewidoczny sposób internet w danym miejscu. Dzięki niemu można mieć internet w całym domu i na różnych urządzeniach, bez potrzeby łączenia tych urządzeń kablem.

By dane urządzenie, np. telefon, laptop, komputer podłączyć do internetu dostarczanego przez router, wystarczy znać nazwę tego konkretnego routera podaną najczęściej na obudowie i hasło, również podane na obudowie lub w dokumentach dostarczonych przez operatora.

Pamiętaj, że internet z takiego urządzenia ma ograniczony zasięg i może być dostępny na przykład tylko w promieniu 10 metrów od routera (to zależy od konkretnego urządzenia) i im bliżej takiego routera jesteś, tym Twój internet będzie działał lepiej.

Smartfon

Smartfon to rodzaj telefonu komórkowego, który jest minikomputerem. Możesz dzięki niemu robić to, co oferuje standardowy telefon komórkowy: dzwonić, pisać SMS-y, ustawić budzik. Jednak smartfon oprócz tych opcji ma również dodatkowe funkcje, które czynią go „mądrym”/„sprytnym” telefonem.

„Smart” oznacza właśnie mądry/sprytny, a phone [czyt. fon] to po prostu telefon. Jego mądrość/spryt polega na tym, że może wykonywać szereg różnych czynności, które wychodzą poza zakres dzwonienia i pisania – prostej komunikacji z drugim człowiekiem (czyli to, do czego zostały stworzone telefony).

Aby smartfon mógł działać w pełni swoich możliwości, powinien mieć połączenie z internetem (przez sieć bezprzewodową Wi-Fi lub transfer danych/transmisję danych/dane komórkowe, które „kupujesz” od operatora, np. Orange).

SMS

SMS (ang. skrót od Short Message Service) – to krótkie wiadomości tekstowe wysyłane przez telefon komórkowy.

Maksymalna długość pojedynczej wiadomości wynosi 160 znaków, jednak w przypadku niektórych telefonów mogą być one dłuższe - ponad 400 znaków (przed wysłaniem zostają podzielone na kilka krótszych wiadomości, a telefon odbiorcy powinien je z powrotem scalić w jedną wiadomość).

Wiadomości **SMS** są też używane w konkursach radiowych i telewizyjnych, głosowaniach itp. Tego typu usługi realizowane są na bazie wiadomości **SMS Premium** o podwyższonej opłacie.

Spam

Spam to najkrócej niechciane lub niepotrzebne wiadomości elektroniczne, na których otrzymanie nie wyrażono uprzedniej zgody. Najczęściej spam jest wysyłany na pocztę elektroniczną, zdarza się jednak, że spam jest wysyłany również na komunikatory internetowe, np. Facebook, Messenger.

Bardzo często wiadomości typu spam są wysyłane w dużej ilości do nieznanym osobom. Spam to również bardzo często reklamy, oferty sprzedażowe.

Większość programów pocztowych (np. Gmail) sortuje niechcianą pocztę i ma folder spam, gdzie automatycznie są kierowane wiadomości, które system pocztowy uznaje za spam. Czasami zdarza się, że wiadomość/e-mail, na który czekamy, zostaje skierowany do spamu. Dlatego jeżeli czekasz na wiadomość i ta nie pojawia się w Twojej skrzynce odbiorczej, sprawdź folder SPAM.

Zapamiętaj: jeżeli jakaś wiadomość wydaje Ci się podejrzana, adresat nieznany – nie otwieraj jej, a jeżeli już została otworzona, to nie klikaj w nieznane linki.

Światłowód

Światłowód to specjalnie skonstruowany kabel (przewód), w środku którego dane są przesyłane bardzo szybko za pomocą światła. Taki kabel można fizycznie dotknąć.

Od niego nazwę wzięła nowoczesna technologia internetu domowego, czyli internet światłowodowy. Charakteryzuje się dużą prędkością i stabilnością. Dzięki temu można np. korzystać bez przerw z telewizji internetowej w najlepszej jakości obrazu.

Jeśli chcesz korzystać z internetu światłowodowego, musisz sprawdzić, czy jest już dostępny w Twojej okolicy. Możesz to zrobić na mapie zasięgu <https://www.orange.pl/view/mapazasięgu> lub kontaktując się z operatorem.

Wi-Fi

Wi-Fi to technologia internetowa, która pozwala na dostęp do internetu metodą bezprzewodową (bez kabla). Internet jest wówczas rozprowadzany poprzez tzw. „router”, czyli specjalne urządzenie zamieniające sygnał internetu dostarczany kablem do tego urządzenia na sygnał bezprzewodowy dostarczany przez to urządzenie do jednego lub wielu urządzeń przenośnych. Zasięg internetu rozprowadzanego za pomocą Wi-Fi wynosi od kilku do kilkudziesięciu metrów (w zależności od siły sygnału).

Aby skorzystać z Wi-Fi, należy znać nazwę sieci (nazwę Wi-Fi) i hasło (większość sieci jest zabezpieczona hasłem).

Większość publicznych miejsc (np. biblioteki, urzędy, sklepy, kawiarnie, restauracje, kluby, dworce, przystanki) ma sieć Wi-Fi, z której można korzystać bezpłatnie. Aby z takiej sieci skorzystać, należy zapytać osoby z obsługi o nazwę sieci i hasło.

Pamiętaj: korzystając z bezpłatnej, publicznej sieci Wi-Fi, nie rób przelewów internetowych ani nie wykonuj innej płatności.